

Arkeol. D. 13/15.2.2005

M



Arkeologiset kaivaukset  
Ylämaan Lahnajärven Pahaojalla  
12.7.–16.7.2004

Ensimmäiset eteläkarjalaiset -hanke

Ville Laakso

Abstrakti

## YLÄMAA LAHNAJÄRVI PAHAOJA

Pk. 3044 06 HUJAKKALA

p = 6738 56; i = 3557 41; z = 40–45

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Ensimmäiset eteläkarjalaiset -hanke

Kaivauksenjohtaja: FL Ville Laakso

Toukokuussa 2002 Ylämaan inventoinnissa löytynyttä kohdetta pidettiin erityisen mielenkiintoisena sen oletetun korkean iän vuoksi: rannansiirtymisen perusteella sen arvioitiin ajoittuvan varhaismesoliittiseksi. Tilaisuus tarkempiin kaivaustutkimuksiin järjestyi vuonna 2004 Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Karjalan rahaston myönnettyä apurahan *Ensimmäiset eteläkarjalaiset* -nimiselle hankkeelle, jonka työryhmään kuuluivat Hannu Takala, Timo Jussila, Antti Bilund sekä Ville Laakso. Hankkeen tavoitteena oli saada uutta tietoa Etelä-Karjalan vanhimmasta jääkaudenjälkeisestä asutuksesta.

Pahaojan tutkimusten keskeisenä tavoitteena oli saada lisätietoa kohteen ajoituksesta ja luonteesta. Asuinpaikalle avattiin kaksi pientä tasokaivausaluetta ja kahdeksan yhden neliömetrin kokoista koeruutua. Kaivauksen löytöaineisto käsitti melko runsaasti kvartsi-iskoksia, joitakin -ytimiä sekä kolme kvartsikaavinta. Selkeää kulttuurikerrosta ei todettu millään kaivausalueella. Kaivaushavaintojen perusteella vaikuttaa mahdolliselta, että kohde koostuu useammasta hyvin pienialaisesta löytöpesäkkeestä, joiden välillä löytöjä oli vähän. Kaivaushavainnot eivät tuoneet suoraa lisätietoa kohteen ajoituksesta, mutta keramiikan puuttuminen näyttäisi vahvistavan mesoliittiselle ajalle osuvaa ajoitusarviota. Kaivauslöytöjen levintä näyttäisi tukevan inventoinnissa tehtyjä rannansiirtymisajoitukseen liittyviä havaintoja.

Samassa hankkeessa kaivettiin kesällä 2004 samassa pitäjässä myös Lumpeisenoja-nimistä kohdetta Hujakkalan kylässä (ks. ao. abstrakti).

Löydöt: KM 34722:1–43

Ajoitus: kivikausi

Tutkitun alueen laajuus: 26 m<sup>2</sup>

Kenttätyöaika: 12.7.–16.7.2004

Tutkimuskustannukset: Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Karjalan rahasto, n. 3100 euroa

Tutkimusraportti: Ville Laakso 30.12.2004 Turun yliopiston arkeologian oppiaineen arkistossa



## Arkistotiedot

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus 12.7.–16.7.2004

Kunta: Ylämaa  
Kylä: Lahnajärvi  
Kohde: Pahaoja

Tila: 8:132

Maanomistajat: Pirjo Leino, Kaksostenkatu 17, 53850 Lappeenranta ja Ulla Kanninen, Välitie 6, 89600 Suomussalmi

Peruskarttalehti: 3044 06 Hujakkala

Yhtenäiskoordinaatit kohteen keskeltä: p=6738 56; i=3557 41; z=40-45 (N60)

Aikaisemmat tutkimukset: inv. Antti Bilund ja Ville Laakso 2002

Aikaisemmat löydöt: KM 33723:1-5; kvartsikaavin, -ydin ja -iskoksia

Vuoden 2004 löydöt: KM 34722:1-43 (diar. 4.10.2004)

Kaivauksilla otetut näytteet: ks. liite 1.

Kertomuksen alkuperäiskappale: Turun yliopisto, arkeologian oppiaineen arkisto

Kertomukseen liittyvät diapositiivit: Turun yliopisto, arkeologian oppiaineen arkisto  
TYA 337:1-35, ks. liite 2.

Kertomukseen liittyvät mustavalkonegatiivit: Turun yliopisto, arkeologian oppiaineen arkisto  
TYA 24680-24714, ks. liite 3.

Kertomukseen liittyvät alkuperäiset kartat (paperitulosteina kaivauskertomuksen liitteenä 4):

1.	Yleiskartta 1	1:2000
2.	Yleiskartta 2	1:500
3.	Kaivausalue 1, 2. taso	1:20
4.	Kaivausalue 1, 3. taso	1:20
5.	Kaivausalue 2	1:20

## Sisällys

1. Tutkimusten taustaa	4
2. Kaivausalueet ja mittaukset	4
3. Kaivaustekniikka ja dokumentointi	5
4. Kaivaushavainnot	6
4.1. Tasokaivausalue 1	6
4.2. Tasokaivausalue 2	6
4.3. Koeruudut	7
4.4. Muut havainnot	8
5. Yhteenveto kaivauksen tuloksista	8

### **Liitteet:**

Liite 1: luettelo kaivauksella otetuista näytteistä

Liite 2: luettelo kaivauksella otetuista diakuvista

Liite 3: luettelo kaivauksella kuvatuista mustavalkonegatiiveista

Liite 4: kaivauskartat 1-5



## 1. Tutkimusten taustaa

Ylämaan kunnan Lahnajärven kylässä sijaitsevan Pahaoja-nimisen kohteen oli löytänyt Antti Bilund toukokuussa 2002 Ylämaan inventoinnissa, josta vastasivat Bilund ja allekirjoittanut (ks. ao. inventointikertomus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa, inventointikohde 7). Paikkaa inventoinnin aikaan tarkastettaessa sieltä löytyi kvartsikaavin, -ydin ja -iskoksia (KM 33723:1-5). Kohdetta pidettiin erityisen mielenkiintoisena sen oletetun korkean iän vuoksi: rannansiirtymisen perusteella sen arvioitiin ajoittuvan varhaismesoliittiseksi (ks. Antti Bilund ja Ville Laakso: Maamerkkejä Ylämaan menneisyydestä. Kesän 2002 arkeologisen inventoinnin tuloksia. Etelä-Karjalan vuosikirja 2002-2003, s. 40-53).

Tilaisuus kohteen tarkempiin tutkimuksiin järjestyi vuonna 2004. Rahoitus kaivauksiin saatiin Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Karjalan rahastolta, joka myönsi 1.2.2004 kymmentuhannen euron apurahan *Ensimmäiset eteläkarjalaiset* -nimiseen hankkeeseen työryhmälle, johon kuuluivat Hannu Takala, Timo Jussila, Antti Bilund sekä allekirjoittanut. Hankkeen tavoitteena oli saada uutta tietoa Etelä-Karjalan vanhimmasta jääkaudenjälkeisestä asutuksesta. Työ nivoutui samalla työryhmän jäsenten muihin arkeologisiin tutkimuksiin Etelä-Karjalassa.

Pahaojan tutkimusten keskeisenä tavoitteena oli saada lisätietoa kohteen ajoituksesta ja luonteesta. Saman hankkeen puitteissa hankkeessa kaivettiin kesällä 2004 samassa pitäjässä myös Lumpeisenoja-nimistä kohdetta Hujakkalan kylässä (ks. ao. kaivauskertomus).

Henkilötyöpäiviä Pahaojan kaivauksella kertyi yhteensä 38; palkatun työvoiman osuus tästä oli 30 työpäivää. Kaivausjohtajana toimi allekirjoittanut ja piirtäjänä Antti Bilund, joka on piirtänyt myös arkistokartat. Muut palkatut työntekijät olivat Janna Jokela, Tapani Rostedt, Elina Saaranen ja Anna-Riikka Vaden. Vapaaehtoisina kaivajina tutkimuksiin osallistuivat arkeologian harrastajat Hilka Harmaala, Jaakko Korhonen, Helena Lamberg ja Marja Oikonen. Jälkitöihin osallistuivat kaivausjohtajan ja piirtäjän lisäksi koko tutkimushanketta koordinoi FL Hannu Takala sekä arkeologian opiskelija Anna-Riikka Vaden.

Pahaojan kaivauksen kulut olivat noin 3100 euroa. Rahoittajan lisäksi käytännön järjestelyihin osallistuivat Lahden kaupungin museo, Etelä-Karjalan museo sekä Turun yliopiston arkeologian oppiaine. Etelä-Karjalan museolta saatiin käyttöön kaivausvälineistöä; Lahden kaupungin museo ja Turun yliopiston arkeologian oppiaine antoivat käyttöömmme jälkityötiloja ja -tarvikkeita. Viimeksi mainittu tarjosi myös osan kaivausvälineistöä, muun muassa takymetrin. Ylämaan kunta järjesti työvoimalle ystävällisesti hyvin edullisen ja kohtuutasoisen majoituksen. Etelä-Karjalan arkeologian harrastajien yhdistys Jatuli ry koordinoi vapaaehtoisten työntekijöiden toimintaa.

Säätsuosivat kenttätöitä lukuun ottamatta ensimmäisen kaivauspäivän aamupäivää, jolloin satoi vähän.

## 2. Kaivausalueet ja mittaukset

Vuoden 2002 inventoinnissa kohteelta oli todettu kolme erillistä löytöaluetta, joista uloimmat sijaitsevat noin sadan metrin etäisyydellä toisistaan (ks. tämän kaivauskertomuksen kartta 1). Vuoden 2004 kaivaus päätettiin sijoittaa inventoinnissa havaituista löytöalueista keskimmäisen, runsaslöytöisimmän, kohdalle. Paikalta oli inventoinnissa löytynyt kvartsikaavin, -ydin ja -iskoksia (KM 33723:1-3; ks. tämän kaivauskertomuksen kartta 1: löytöalue 1).

Vuoden 2004 tutkimusalueet sijaitsivat osin itäkoilliseen jyrkähkösti laskevassa rinteessä, osin sen päällä, loivahkosti kumpuilevalla tasamaalla. Alue oli avohakattua ja siinä kasvoi puuntaimia, horsmaa, heiniä ja pensaikkoa. Pintamaa oli osin melko karkeaa rapakivisoraa, osin karkeaa hiekkaa. Taimikko, kaadettujen puiden järeät kannot sekä isot risukasat hankaloittivat kaivausalueiden sijoittamista jonkin verran. Maan pinnalla ei ollut havaittavissa mitään esihistorialliseen muinaisjäännökseen viittaavaa.



Tasokaivausalue 1 sijoitettiin tasamaalle rinteeseen päälle, kohtaan, jota inventointihavaintojen perusteella pidettiin runsaslöytöisimpänä. Alueen sijainti kaivauskoordinaatistossa oli 502-505/296-300 ja pinta-ala 12 m<sup>2</sup>.

Kohtaan 500/310 aloitetun koeruudun osoittauduttua runsaslöytöiseksi päätettiin paikalle avata toinen tasokaivausalue. Tämä (kaivausalue 2) sijaitsi varsin jyrkässä itäkoilliseen laskevassa rinteessä ja osui kaivauskoordinaatiston kohtaan 499-501/309-312. Se oli laajuudeltaan 6 m<sup>2</sup>.

Tasokaivausalueiden lisäksi avattiin niiden ympäristöön kahdeksan 1 x 1 metrin laajuista koeruutua (ks. kartta 2). Koeruudut pyrittiin sijoittamaan siten, että niiden kohdalla olisi ehjää maanpintaa, ei laikutuksen rikkomaa pintaa. Koeruudutus kattoi alueen, jonka laajuus oli n. 55 x 25 metriä. Tutkittu alue rajautui 40 ja 44 metrin korkeuskäyrien väliin (m mpy N60-järjestelmässä). Tutkimusalueiden yhteenlaskettu laajuus oli 26 m<sup>2</sup>.

Alueelle mitattiin koordinaatisto, jossa x kasvaa pohjoiseen ja y itään. Peruslinjana kaivauksessa pidettiin pohjois-etelä-suuntaista linjaa kaivauskoordinaatiston kohdassa y=300. Garmin GPS II Plus -merkkisellä GPS-laitteella mitattiin kaivauskoordinaatiston paalun 510/300 sijainniksi p=6738572; i=3557414. Alue yleiskartoitettiin takymetrillä. Myös kaivausalueet ja koeruudut mitattiin paikoilleen takymetrillä.

Kaivauksella käytettyjen kiintopisteiden sijainti kaivauskoordinaatistossa on seuraava (kiintopisteiden sijainnista ks. myös kartta 2):

KP 1: x=536,696; y=280,007; z=42,718

KP 2: x=501,899; y=262,312; z=45,324

KP 3: x=473,456; y=260,272; z=45,663

Kiintopiste 1 on laakean maakiven (halkaisija n. 1 metri) yläpinnalla. Kiintopiste 2 sijaitsee noin puoli metriä korkeassa kivessä. Kiintopiste 3 sijaitsee yksittäisen, noin metrin korkeisen kiven yläpinnalla. Kiintopisteet on merkitty kiven pintaan hakatulla pisteellä, jota ympäröi hakattu rengaskuvio, jonka läpimitta on 3-4 cm.

Absoluuttinen korkeus siirrettiin takymetrillä kiintopisteestä, joka sijaitsee noin 4 km kaivauspaikalta länteen, valtatie länsipuolella. Kiintopiste on merkitty peruskartalle 3044 06 09 Hujakkala (1984), sen sijainti yhtenäiskoordinaatistossa on p=6739 30, i=3553 70, ja ilmoitettu korkeus 49,99 m mpy (N 60).

### 3. Kaivaustekniikka ja dokumentointi

Koeruudut ja laajemmat kaivausalueet kaivettiin tasokaivausmenetelmällä 10 cm:n kerroksissa. Turpeen alta saatiin esille 1. taso, jonka alla oli 10 cm:n paksuinen 1. kerros; sen alla oli 2. taso, jonka alla edelleen 10 cm:n paksuinen 2. kerros jne. Joissakin kohdin käytettiin yksikkökaivausta: nämä poikkeukset on kuvattu tarkemmin luvussa 4. *Kaivaushavainnot*.

Tasokaivausalueet kaivettiin osin lastalla, osin lapiolla. Koeruudut kaivettiin pääosin lapiolla, osaksi lastalla. Kaikki maa seuloittiin. Löydöt talletettiin pääasiassa ruutu- ja kerrostarkkuudella. Koeruudut on kaivettu siihen syvyyteen, joka ruutukuvauksissa mainitaan kerrostietojen alimpana syvyytenä.

Tasokaivausalueen tasot dokumentoitiin sanallisesti sekä valokuvaamalla mustavalko- ja diafilmille; tasot myös piirrettiin, mikäli niissä erottui rakenteita tai muuta merkitykselliseksi katsottua. Koeruutujen dokumentoinnissa kiinnitettiin huomiota ennen kaikkea profiileihin. Ne kuvattiin sanallisesti ja valokuvattiin.

Myös kaivausalueiden eteläpuolella sijainneen laajan hiekkakuopan seinämiä tarkasteltiin kaivauksen aikana, mutta löytöjä tai rakenteita ei niissä havaittu. Kaivausten päätteeksi kaivausalueet täytettiin ja entisöitiin huolellisesti.

## 4. Kaivaushavainnot

### 4.1. Tasokaivausalue 1

Kaivausalueen pinnassa oli näkyvissä kolme metsänlaikutuksessa syntynyttä pienialaista turpeen-sekaista kasaa. Ne kaivettiin yksikköinä lapiolla ja seulottiin. Kasoissa olleen maan alkuperää ei voitu tarkasti määrittää, koska lähialueen laikut olivat jo osin kasvipeitteisiä, eikä niitä voinut maastossa enää varmuudella erottaa.

Ensimmäisessä tasossa näkyi vain huuhtoutunutta humuksensekaista soraa/hiekkaa (ks. dia 337:3). Tasoa ei piirretty. Toisessa tasossa (kartta 2, dia 337:11) oli näkyvissä pääasiassa eri tavoin sekoittunutta hiekkaa; kohdassa 504-505/297,70-298,40 erottui ruskea pohjois–etelä-suuntainen läikkä, joka jatkui pohjoisessa kaivausalueen ulkopuolelle. Sen leveys oli n. 70 cm. Läikkä vaikutti tason läpi kaivetulta kuopalta; sen tarkoitusta ei kuitenkaan voitu varmuudella määrittää. Muut tasossa näkyneet läikät voitiin tulkita luonnollisiksi.

Toinen kerros kaivettiin lapiolla, koska löytöjä tuli vähän, eikä selkeitä ihmistoimintaan viittavia rakenteita ollut näkyvissä. Maa 2. kerroksessa vaikutti enimmäkseen puhtaalta; em. ruskeassa läikässä maa oli siltin sekaista ja löydötöntä. Toinen kerros oli muuallakin löydötön. Alueen etelä-laidassa esiintyi kivikovaa ruostehiekkaa.

Kolmannessa tasossa (kartta 4) maa oli lähes kauttaaltaan puhdasta punaruskeaa hiekkaa. Edellä mainittu pohjois–etelä-suuntainen läikkä erottui edelleen, nyt lähinnä harmaana siltin- tai savensekaisena hiekkamaana. Ilmiön laajuus oli nyt noin 90 x 70 cm. Alueen pohjoisprofiilissa (ks. dia 337:24) se erottui U:n muotoisena ja ulottui 38 cm:n syvyyteen; alla oli puhdasta silttiä. Läikkä oli löydötön.

Ilmiön laadusta ei saatu kaivausten kuluessa varmuutta. Läikän kohdalla oli havaittavissa huuhtoutumis- ja rikastumiskerros, joten aivan hiljattain muodostunut se ei voi olla. Läikän kohtaa kaivettiin lopuksi lapiolla n. 95 cm:n syvyyteen. Noin 30 cm paksun silttikerroksen alla oli puhtaalta vaikuttanut soraa.

Alueen pohjaan tehtiin vielä lapiolla muutama tarkistuspisto. Niistä todettiin maan muuttuvan n. 40 cm:n syvyydessä puhtaaksi siltiksi.

### 4.2. Tasokaivausalue 2

Maanpinta alueen kohdalla oli osin laikutuksen rikkoma. Ensimmäisessä tasossa ei näkynyt mitään merkille pantavaa, vain humuksensekaista huuhtoutunutta hiekkaa/soraa. Tasoa ei piirretty (ks. dia 337:14). Ensimmäinen kerros kaivettiin lastalla. Toisessa tasossa (kartta 5, dia 337:19) näkyi osin kirjavaa, harmahtavaa hiekkaa, osin punertavanruskeaa hiekkaa.

Kolmannessa tasossa (kartta 5, dia 337:27) puhtaassa punertavanruskeassa hiekkamaassa erottui enää pari halkaisijaltaan n. 30-senttistä harmaata sekoittunutta läikkää. Ne kaivettiin yksikköinä; muuten alue jäi 3. tasoon. Pohjaan tehtiin lapiolla varmistuspistoja, joissa ei näkynyt mitään erityistä.

Alueen löydöt keskittyivät hyvin selvästi 1. kerrokseen, melko selkeästi vielä sen yläosaan. Myös kaikki kolme alueelta löytynyttä kaavinta löytyivät 1. kerroksesta. Toisessa kerroksessa löytöjä esiintyi lähes pelkästään sen ylemmässä 5 cm:n paksuisessa puolikkaassa. Kolmannesta kerroksesta tuli enää muutama yksittäinen löytö. Löytöjä tuli kaikkiaan enemmän alueen länsilaidalta eli ylärinteen puolelta. Löytöjen ei todettu keskittyvän mihinkään yksittäiseen maaperässä havaittuun ilmiöön.



### 4.3. Koeruudut

Ruudut kuvataan alkaen etelästä, samassa järjestyksessä kuin löytöluettelossa. Ruutuihin viitataan niiden lounaisnurkan koordinaattipisteen perusteella.

#### Ruutu 480/310

Ruutu sijaitsi heti terassin taitteen alapuolella, itään laskevassa rinteessä. Maaperä osoittautui tällä kohdalla varsin kiviseksi soraksi. Eteläprofiilissa erottui kaksinkertainen huuhtoutumiskerros: välissä oli ruskeaa sekoittunutta soraa. Ruudusta löytyi yksi kvartsi-iskos.

Kerrokset länsiprofiilista (cm): 0-3 turve, 3-7 huuhtoutumiskerros (sora), 7-24 rikastumiskerros (sora), 24-34 puhdas soransekainen kivinen siltti.

#### Ruutu 485/300

Ruutu sijaitsi tasamaalla kaivausalue 1:n ja hiekkakuopan välissä, harjanteen päällä. Maanpinta ruudun kohdalla oli osin laikutuksen rikkoma. Ruutu oli löydötön.

Kerrokset itäprofiilista (cm): 0-8 turve, 8-15 huuhtoutumiskerros, 15-36 rikastumiskerros, 36-46 puhdas kivinen hiesu.

#### Ruutu 490/310

Maanpinta ruudun kohdalla oli osin laikutuksen rikkoma. Selkeä huuhtoutumiskerros puuttui. Löytöinä saatiin 8 kvartsi-iskosta.

Kerrokset länsiprofiilista (cm): 0-7 turve, 7-14 sekoittunut tumma sora, 14-35 rikastumiskerros (sora), 35-40 puhdas karkea sora.

#### Ruutu 500/304

Sijaitsi aivan terassin taitteessa kaivausalue 2:n yläpuolella. Ruutu avattiin, jotta saataisiin selville, ovatko kaivausalueen 2 runsaat löydöt voineet valua paikoilleen jyrkkään rinteeseen ylempää, rinteestä päältä. Ruudusta löytyi runsaasti iskoksia.

Kerrokset itäprofiilista (cm): 0-6 turve, 6-9 huuhtoutumiskerros, 9-17 sekoittunut tumma sora, 17-28 rikastumiskerros (sora), 28-35 puhdas sora.

#### Ruutu 500/320

Alimpana rinteessä, n. 20 metriä tiestä, sijainnut ruutu. Löydötön.

Kerrokset itäprofiilista (cm): 0-4 turve, 4-9 huuhtoutumiskerros, 9-23 harmaa humuksensekainen sora, 23-36 rikastumiskerros, 36-40 puhdas sora.

#### Ruutu 510/310

Sijaitsi rinteessä kaivausalue 2:n pohjoispuolella. Ruudusta löytyi yksi kvartsi-iskos.

Kerrokset länsiprofiilista (cm): 0-4 turve, 4-8 huuhtoutumiskerros, 8-12 sekoittunut tumma sora, 12-32 rikastumiskerros (sora), 32-39 puhdas karkea sora.

#### Ruutu 520/290

Ruutu sijaitsi pohjoiseen pistävän niemekkeen kärkiosassa. Maaperä oli savisempaa kuin muissa ruuduissa. Osassa kuoppaa oli huuhtoutumis- ja rikastumiskerrosten välissä havaittava n. 5 cm:n

paksuinen sekoittunut tumma kerros, jonka merkitystä ei pystytty tarkemmin tulkitsemaan. Koillisnurkka kaivettiin 45 cm:iin, muu osa 3. tasoon. Ruutu oli löydötön.

Kerrokset itäprofiilista (cm): 0-4 turve, 4-5 hyvin heikko huuhtoutumiskerros (sora), 5-20 rikastumiskerros (sora), 20-30 puhdas hiesu, 30-45 puhdas siltti.

Ruutu 530/290

Ruutu sijaitsi pohjoiseen pistävän niemekkeen kärkiosassa, loivasti pohjoiseen laskevassa rinteesä. Löytönä saatiin yksi kvartsiydin.

Kerrokset itäprofiilista (cm): 0-4 turve, 4-10 sekoittunut tummanharmaa sora, 10-26 rikastumiskerros (sora), 26-36 karkea puhdas sora.

#### 4.4. Muut havainnot

Ylämaalla asuva Teemu Leino luovutti 12.7. kaivauspaikalla kaivausryhmän haltuun muutamia iskoksia, jotka hän kertoi poimineensa maasta kaivausalue 2:n tienoilta pääasiassa syksyllä 2003. Nämä löydöt luetteloiin kaivauslöytöjen mukana alanumerolla 42 (ks. löytöluettelo).

Lisäksi kaivausten aikana löytyi sattumalta yksi kvartsi-iskos (:43) pintalöytönä tien kaakkoiselta pientareelta, kaivauskoordinaatiston kohdasta  $x=492,3$ ;  $y=338,9$ , noin 38,5 metrin korkeustasolta. Paikalla ei havaittu muuta ihmistoimintaan viittaavaa.

#### 5. Yhteenveto kaivauksen tuloksista

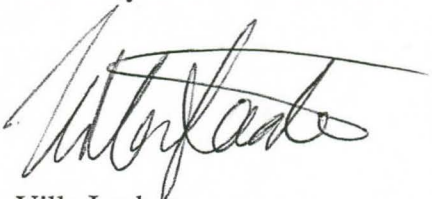
Kaivauksen löytöaineistossa oli melko runsaasti kvartsi-iskoksia, joitakin -ytimiä sekä kolme kvartsikaavinta. Kaivausalue 2 näytti osuvan löytöalueeseen, joka oli runsas, mutta pienialainen: vain kymmenen metrin päässä sijainneista koeruuduista löytöjä tuli enää hyvin niukasti. Asuinpaikan runsaslöytöisin kohta lienee aivan kaivausalueen 2 kohdalla, mahdollisesti osin sen länsipuolella, terassin reunan päällä.

Selkeää kulttuurikerrosta ei todettu millään kaivausalueella. Kaivaushavaintojen perusteella vaikuttaa mahdolliselta, että kohde koostuu useammasta hyvin pienialaisesta löytöpesäkkeestä, joiden välillä löytöjä oli vain vähän.

Asuinpaikan rajoja ei tavoitettu pohjoisen ja etelän suunnissa. Pohjoisessa löytöalue jatkuu selvästi melko tasaisen harjanteen kärjestä eteenpäin alueelle, jolta saatiin löytöjä myös vuoden 2002 inventoinnissa. Idässä alimmat kaivauslöydöt tulivat 41 metrin korkeustasolta, mutta yksittäinen tienpenkasta pintalöytönä saatu iskos on 2,5 metriä tätä alemmalta tasolta. Lännessä löytöalue ei ehkä jatku aivan tasanteen itäreunaa länneemmäksi, mutta asuinpaikan rajan tarkempi määrittäminen tässä suunnassa vaatisi lisätutkimuksia.

Kohteen tarkasta ajoituksesta ei löytöaineisto tuonut lisätietoa, mutta keramiikan puuttuminen näyttäisi vahvistavan mesoliittiselle ajalle osuvaa ajoitusarviota. Kaivauslöytöjen levintä näyttäisi tukevan inventoinnissa tehtyjä rannansiirtymisajoitukseen liittyviä havaintoja.

Turun Ryssänmäellä 30.12.2004



Ville Laakso  
FL, kaivausjohtaja

Ylämaa Lahnajärvi Pahaoja 2004

Liite 1

Luettelo kaivauksilla otetuista hiilinäytteistä

1/2004 Tasokaivausalueelta 2 toisessa kerroksessa olleesta harmaasta, ympäristöään tummemmasta läikästä. Isompi hiilenpala lievästi hiilensekaisesta tummanharmaasta läikästä. Epävarma konteksti. 16.7.2004  
x=500,28-500,32 y=3009,93-309,95 z=41,743



DIAKUVALUETTELO  
TYA 337

LIITE 2

Ylämaa

Lahnajärvi Pahaoja

---

1	Yleiskuva asuinpaikasta ennen kaivauksia.	Luoteesta	Laakso, Ville	12.7.2004
2	Tasokaivausalue 1 paalutettuna ennen turpeenpoistoa.	Länneestä	Laakso, Ville	12.7.2004
3	Tasokaivausalue 1 1. tasossa.	Länneestä	Laakso, Ville	12.7.2004
4	Yleiskuva kaivausalueesta.	Etelästä	Laakso, Ville	13.7.2004
5	Työkuva. Hilikka Harmaala ja Marja Oikkonen kaivavat koeruutua 480/310.		Laakso, Ville	13.7.2004
6	Tasokaivausalue 1 2. tasossa.	Länneestä	Laakso, Ville	13.7.2004
7	Työkuva. Antti Bilund piirtää tasokaivausalue 1:n 2. tasoa.		Laakso, Ville	13.7.2004
8	Työkuva. Tasokaivausalue 1:n 2. kerrosta kaivetaan lapioilla.		Laakso, Ville	14.7.2004
9	Koeruudun 520/290 itäprofiili.	Länneestä	Laakso, Ville	14.7.2004
10	Työkuva. Tapani Rostedt ja Antti Bilund pysyttävät statiivia.		Laakso, Ville	14.7.2004
11	Tasokaivausalue 1 2. tasossa.	Länneestä	Laakso, Ville	14.7.2004
12	Tasokaivausalue 2 paalutettuna ennen kaivausta.	Pohjoisesta	Laakso, Ville	14.7.2004
13	Koeruudun 530/290 itäprofiili.	Länneestä	Laakso, Ville	15.7.2004
14	Tasokaivausalue 2 ensimmäisessä tasossa.	Koillisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
15	Koeruudun 480/310 etelä- ja länsiprofiilit.	Koillisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
16	Yleiskuva kaivausalueesta rinteessä.	Etelästä	Laakso, Ville	15.7.2004
17	Työkuva. Tasokaivausaluetta 2 kaivetaan.		Laakso, Ville	15.7.2004
18	Työkuva. Janna Jokela kastelee tasokaivausaluetta 2 kuvausta varten.		Laakso, Ville	15.7.2004
19	Tasokaivausalue 2 2. tasossa.	Koillisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
20	Tasokaivausalue 1:n itäprofiili.	Länneestä	Laakso, Ville	15.7.2004
21	Tasokaivausalue 1:n eteläprofiili.	Pohjoisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
22	Tasokaivausalue 1:n pohjoisprofiili.	Etelästä	Laakso, Ville	15.7.2004
23	Tasokaivausalue 1:n länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	15.7.2004
24	Tasokaivausalue 1:n pohjoisprofiili tumman läikän kohdalla.	Etelästä	Laakso, Ville	15.7.2004

25	Koeruudun 490/310 länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	15.7.2004
26	Koeruudun 510/310 länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	16.7.2004
27	Tasokaivausalue 2 3. tasossa.	Koillisesta	Laakso, Ville	16.7.2004
28	Työkuva. Anna-Riikka Vaden ja Elina Saaranen kaivavat tasokaivausaluetta 2.		Laakso, Ville	16.7.2004
29	Koeruudun 500/320 länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	16.7.2004
30	Tasokaivausalue 2:n länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	16.7.2004
31	Tasokaivausalue 2:n eteläprofiili.	Pohjoisesta	Laakso, Ville	16.7.2004
32	Tasokaivausalue 2:n itäprofiili.	Lännessä	Laakso, Ville	16.7.2004
33	Tasokaivausalue 2:n pohjoisprofiili.	Etelästä	Laakso, Ville	16.7.2004
34	Koeruudun 500/304 eteläprofiili.	Pohjoisesta	Laakso, Ville	16.7.2004
35	Ryhmäkuva. Vasemmalta Ville Laakso, Tapani Rostedt, Antti Bilund, Elina Saaranen, Anna-Riikka Vaden ja Janna Jokela.		Laakso, Ville	16.7.2004

## NEGATIIVILUETTELO

TYA 24680 - 24714

LIITE 3

## Ylämaa

## Lahnajärvi Pahaoja

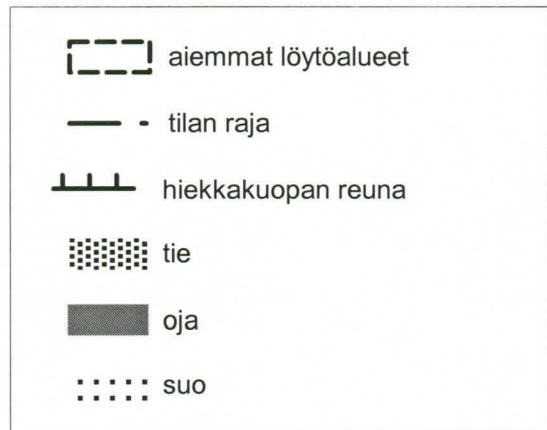
24680	Yleiskuva kaivausalueesta ennen kaivausta.	Luoteesta	Laakso, Ville	12.7.2004
24681	Tasokaivausalue 1 paalutettuna ennen turpeen poistoa.	Länneestä	Laakso, Ville	12.7.2004
24682	Tasokaivausalue 1 1. tasossa.	Länneestä	Laakso, Ville	12.7.2004
24683	Yleiskuva kaivausalueesta.	Etelästä	Laakso, Ville	13.7.2004
24684	Työkuva: Hilikka Harmaala ja Marja Oikkonen kaivavat koeruutua 480/310.		Laakso, Ville	13.7.2004
24685	Tasokaivausalue 1 2. tasossa.	Länneestä	Laakso, Ville	13.7.2004
24686	Työkuva: Antti Bilund piirtää tasokaivausalue 1:n 2. tasoa.		Laakso, Ville	13.7.2004
24687	Työkuva: tasokaivausalue 1:n 2. kerrosta kaivetaan lapioilla.		Laakso, Ville	14.7.2004
24688	Koeruudun 520/290 itäprofiili.	Länneestä	Laakso, Ville	14.7.2004
24689	Tasokaivausalue 1 2. tasossa.	Länneestä	Laakso, Ville	14.7.2004
24690	Tasokaivausalue 2 paalutettuna ennen turpeen poistoa.	Pohjoisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
24691	Koeruudun 530/290 itäprofiili.	Länneestä	Laakso, Ville	15.7.2004
24692	Tasokaivausalue 2 1. tasossa.	Koillisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
24693	Koeruudun 480/310 etelä- ja länsiprofiilit.	Koillisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
24694	Yleiskuva kaivausalueesta rinteessä.	Etelästä	Laakso, Ville	15.7.2004
24695	Työkuva: tasokaivausaluetta 2 kaivetaan.		Laakso, Ville	15.7.2004
24696	Työkuva: Janna Jokela kasetelee tasokaivausalue 2:ta.		Laakso, Ville	15.7.2004
24697	Tasokaivausalue 2 2. tasossa.	Koillisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
24698	Tasokaivausalue 1:n itäprofiili.	Länneestä	Laakso, Ville	15.7.2004
24699	Tasokaivausalue 1:n eteläprofiili.	Pohjoisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
24700	Tasokaivausalue 1:n eteläprofiili.	Pohjoisesta	Laakso, Ville	15.7.2004
24701	Tasokaivausalue 1:n pohjoisprofiili.	Etelästä	Laakso, Ville	15.7.2004
24702	Tasokaivausalue 1:n länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	15.7.2004
24703	Tasokaivausalue 1:n pohjoisprofiili tumman läikän kohdalta.	Etelästä	Laakso, Ville	15.7.2004
24704	Koeruudun 490/310 länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	15.7.2004
24705	Koeruudun 510/310 länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	16.7.2004
24706	Tasokaivausalue 2 3. tasossa.	Koillisesta	Laakso, Ville	16.7.2004
24707	Työkuva: Anna-Riikka Vaden ja Elina Saaranen kaivavat tasokaivausalue 2:ta.		Laakso, Ville	16.7.2004
24708	Koeruudun 500/320 länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	16.7.2004



24709	Tasokaivausalue 2:n länsiprofiili.	Idästä	Laakso, Ville	16.7.2004
24710	Tasokaivausalue 2:n eteläprofiili.	Pohjoisesta	Laakso, Ville	16.7.2004
24711	Tasokaivausalue 2:n itäprofiili.	Lännestä	Laakso, Ville	16.7.2004
24712	Tasokaivausalue 2:n pohjoisprofiili.	Etelästä	Laakso, Ville	16.7.2004
24713	Koeruudun 500/304 eteläprofiili.	Pohjoisesta	Laakso, Ville	16.7.2004
24714	Ryhmäkuva: vasemmalta Ville Laakso, Tapani Rostedt, Antti Bilund, Elina Saaranen, Anna-Riikka Vaden ja Janna Jokela.		Laakso, Ville	16.7.2004

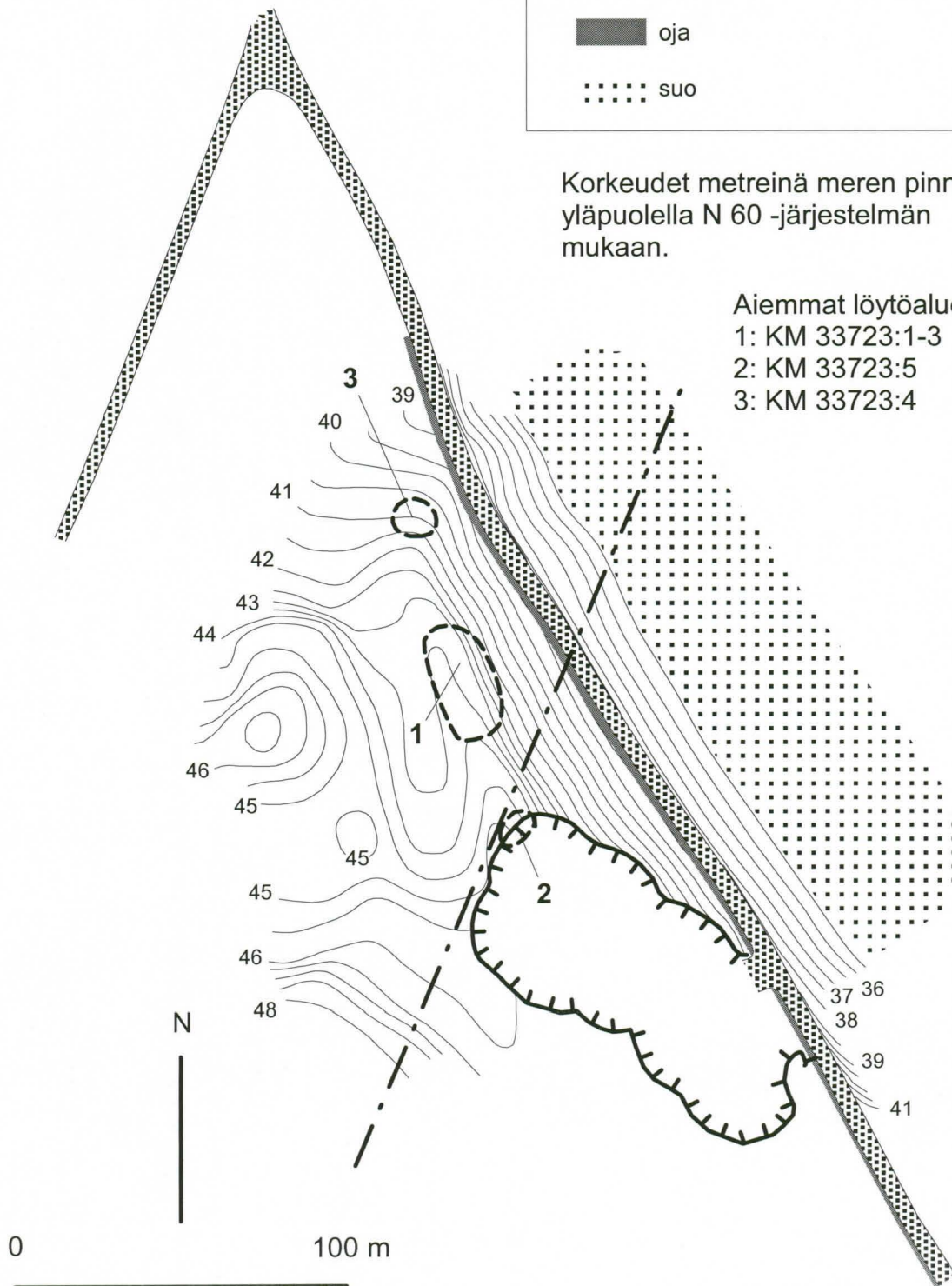
YLÄMAA  
Lahnajärvi  
Pahaoja

Ville Laakso 2004  
Yleiskartta 1  
Mittakaava 1:2000  
Piirtänyt Antti Bilund



Korkeudet metreinä meren pinnan  
yläpuolella N 60 -järjestelmän  
mukaan.

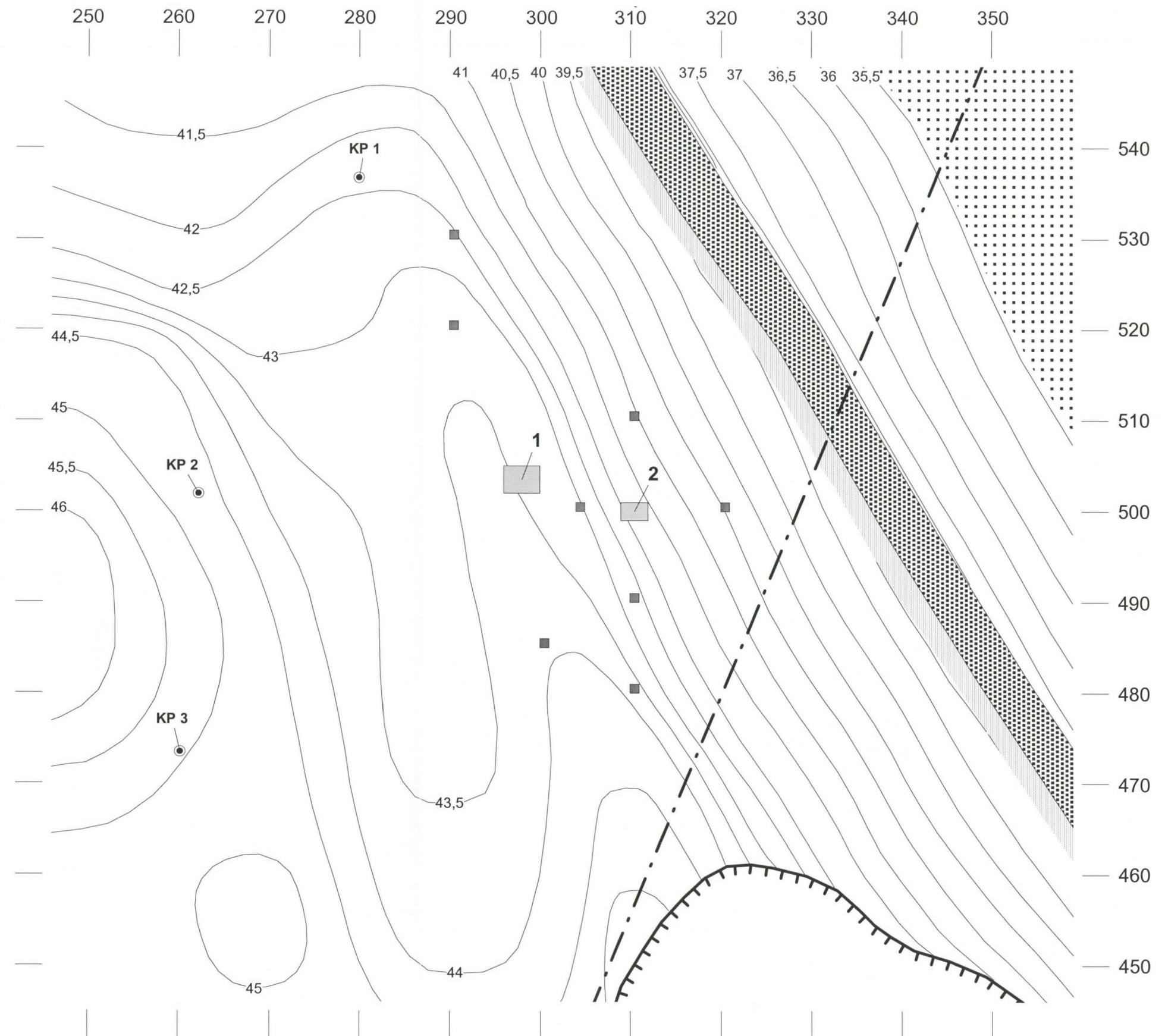
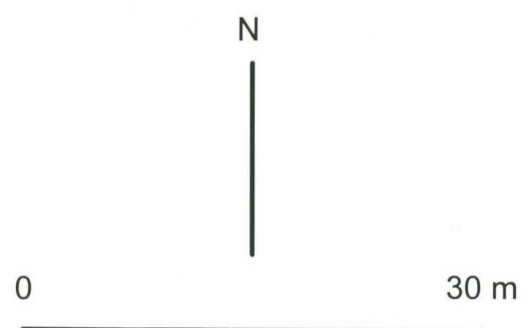
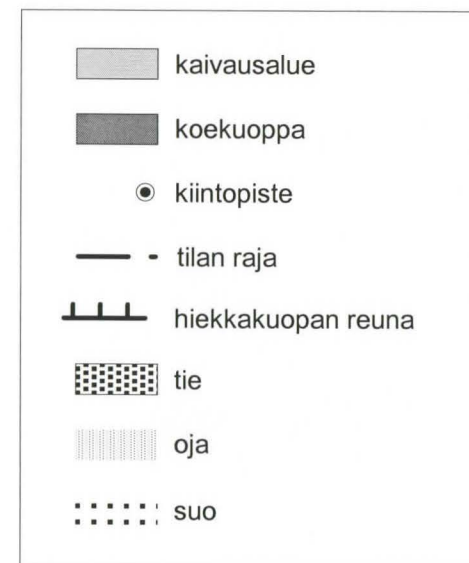
Aiemmat löytöalueet:  
1: KM 33723:1-3  
2: KM 33723:5  
3: KM 33723:4



YLÄMAA  
Lahnajärvi  
Pahaoja

Ville Laakso 2004  
Yleiskartta 2  
Mittakaava 1:500  
Piirtänyt Antti Bilund

Koordinaatit ovat kaivauksen  
koordinaatistossa, x kasvaa  
pohjoiseen ja y itään. Korkeu-  
det metreinä meren pinnan  
yläpuolella N 60 -järjestelmän  
mukaan.

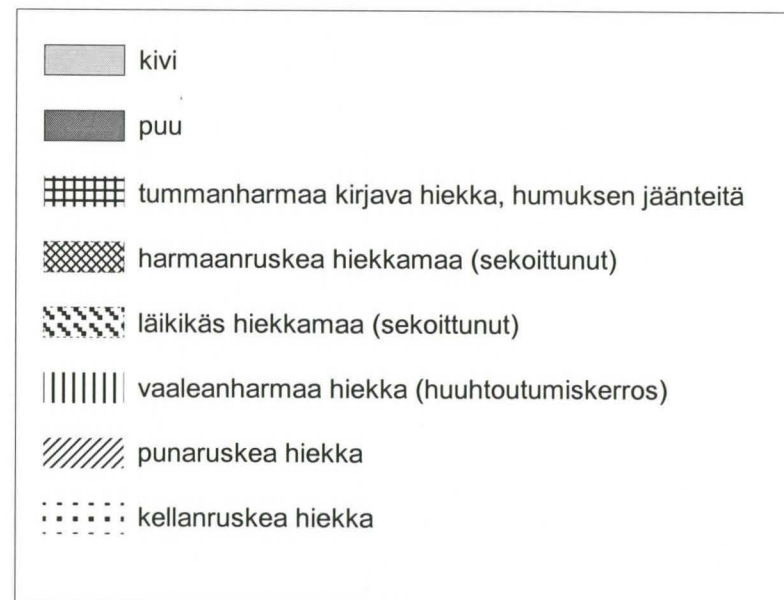




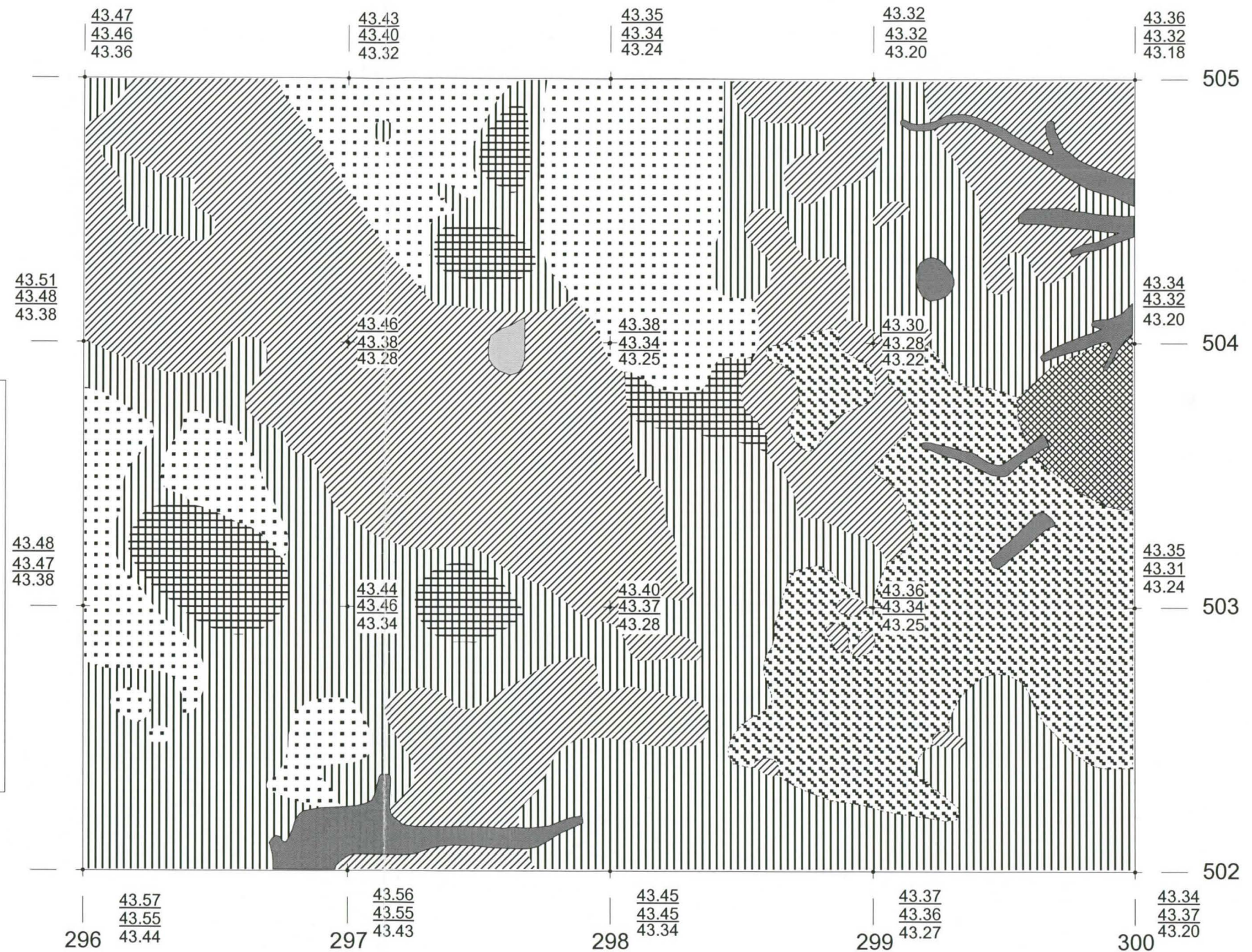
YLÄMAA  
Lahnajärvi  
Pahaoja

Ville Laakso 2004  
Kaivausalue 1  
2. taso sekä maan pinnan,  
1. tason ja 2. tason korkeusluvut  
Mittakaava 1:20  
Piirtänyt Antti Bilund

Koordinaatit ovat kaivauksen  
koordinaatistossa, x kasvaa  
pohjoiseen ja y itään. Korkeu-  
det metreinä meren pinnan  
yläpuolella N 60 -järjestelmän  
mukaan. Korkeusluvut: maan  
pinta/ 1. taso/ 2. taso.



0 2 m

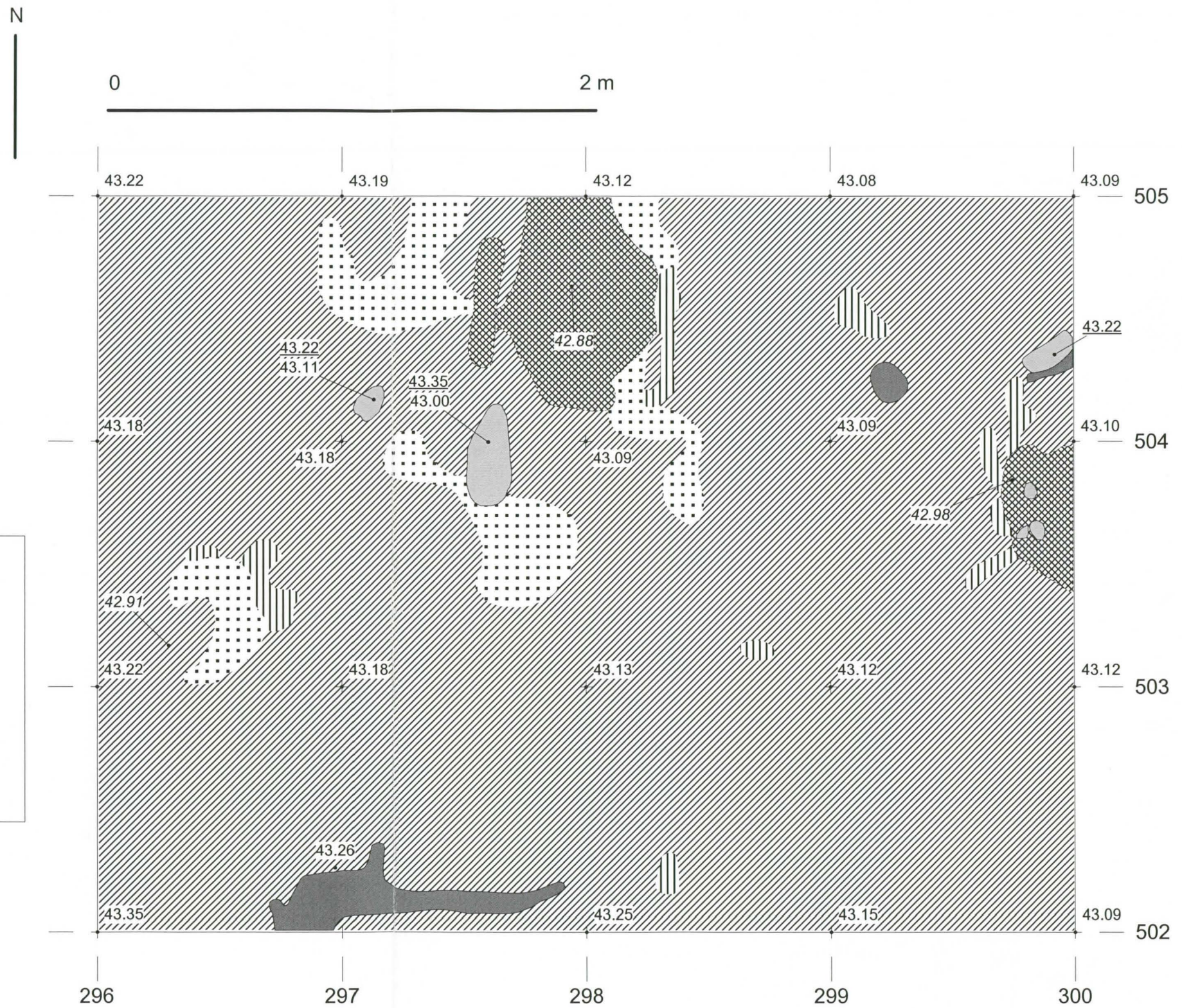
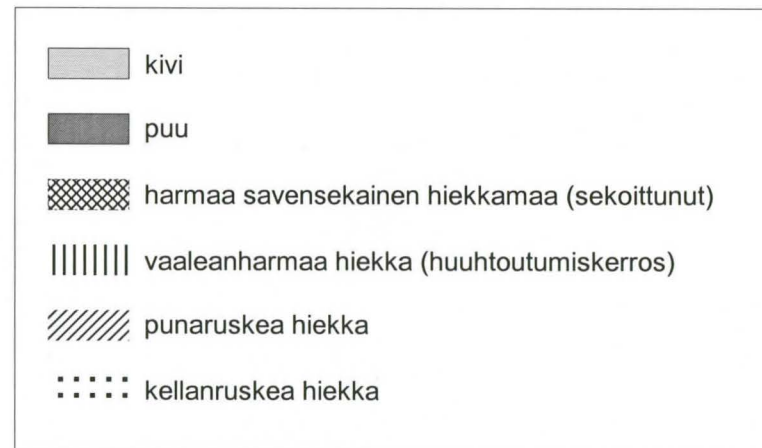




YLÄMAA  
Lahnajärvi  
Pahaoja

Ville Laakso 2004  
Kaivausalue 1  
3. taso sekä 3. tason  
ja pohjan korkeusluvut  
Mittakaava 1:20  
Piirtänyt Antti Bilund

Koordinaatit ovat kaivauksen  
koordinaatistossa, x kasvaa  
pohjoiseen ja y itään. Korkeu-  
det metreinä meren pinnan  
yläpuolella N 60 -järjestelmän  
mukaan. Pohjan korkeusluvut  
on merkitty kursivilla. Kivien  
korkeusluvut: pinta/pohja.

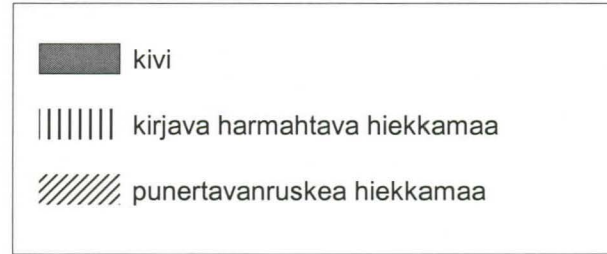




YLÄMAA  
Lahnajärvi  
Pahaoja

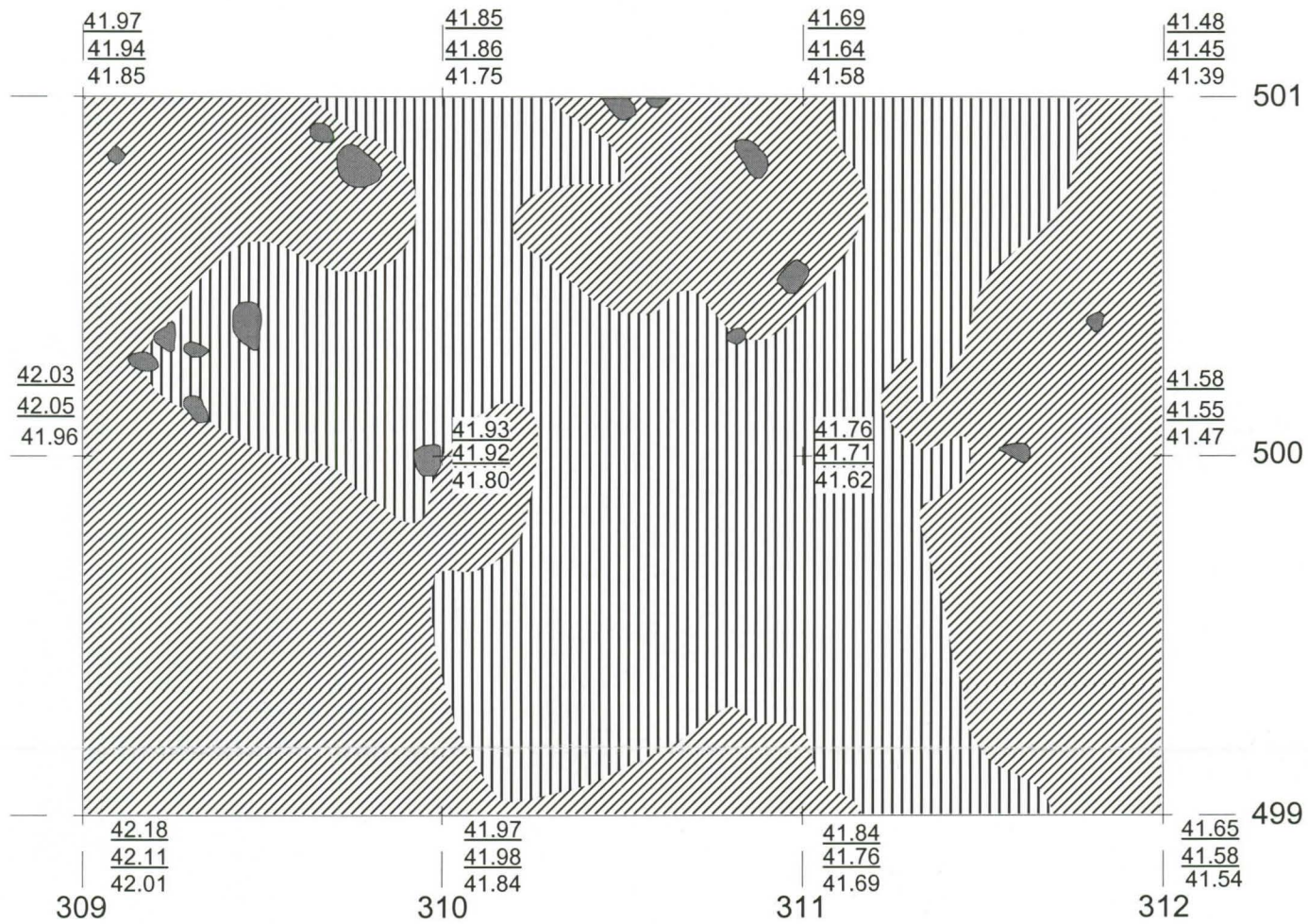
Ville Laakso 2004  
Kaivausalue 2  
Mittakaava 1:20  
Piirtänyt Antti Bilund

Koordinaatit ovat kaivauksen koordinaatistossa, x kasvaa pohjoiseen ja y itään. Korkeudet metreinä meren pinnan yläpuolella N 60 -järjestelmän mukaan.



0 2 m

2. taso sekä maan pinnan, 1. tason ja 2. tason korkeusluvut (pinta/1. taso/2.taso)



3. taso sekä 3. tason ja kaivauksen pohjan korkeusluvut (pohjaluvut kursiivilla)

